

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

28.02.2024

Høringsinnspill: Klimautvalgets utredning «Omstilling til lavutslipp. Veivalg for klimapolitikken mot 2050»

Lede takker for anledningen til å gi innspill til Klima- og miljødepartementet på Klimautvalgets utredning «Omstilling til lavutslipp. Veivalg for klimapolitikken mot 2050» (NOU 2023:25).

Lede er et av Norges største nettselskaper, og vi drifter og utvikler lokalt og regionalt distribusjonsnett. Det lokale distribusjonsnettet forsyner rundt 215 000 sluttbrukere i Vestfold, Viken (Svelvik) og Telemark (Grenlandsområdet og Hjartdal kommune), mens det regionale distribusjonsnettet forsyner en rekke lokale distribusjonsnett og flere av Norges største industribedrifter.

Samfunnet vårt er helt avhengig av elektrisitet, og bruken av elektrisitet er muliggjort av strømnettet. For at samfunnet skal kunne utvikle seg videre og realisere den nødvendige avkarboniseringen, behøves mer nettkapasitet og økte muligheter for tilknytning.

Uten tilgang til nok kapasitet fra strømnettet kan mange viktige klimatiltak ikke gjennomføres og klimamål bli uoppnåelige. Elektrifiseringstiltak krever strømnett.

Vestfold og Telemark har et stort antall tilknytningsforespørsler relatert til forbruk og produksjon. Pr februar 2024 utgjør summen av forespørsler 3650 MW¹. 1650 MW er reservert i dagens og planlagt strømnett, 1200 MW er i kø, og 800 MW er ikke blitt vurdert som modent enda. I tillegg kommer ønsker om nettkapasitet fra tilretteleggere. Til sammenligning er dagens topplast i det samme området 2000 MW. Tilknytningskøen er dermed meget lang. I årene som kommer, vil det nok komme enda flere forespørsler. Køen vil derfor vokse. Behovet for ny nettkapasitet er stort.

Hvorfor er dette viktig?

Klimapolitikken og energipolitikken må henge sammen, men slik er det ikke alltid i dag. Den største flaskehalsen overfor omstillingen til lavutslipp er mangelen på nett-

¹ Av totalen på 3650 MW er 3100 MW forespørsler relatert til forbruk og 550 MW forespørsler relatert til produksjon.

kapasitet. Men myndighetenes regulering av nettselskapene fører ikke til at samfunnet får tilgang til nok kapasitet fra strømmettet innen rimelig tid

Nettreguleringen behandler strømmettet som en ren kostnad. Den glemmer at strømmettet er en grunnleggende infrastruktur som tilrettelegger for realisering av store samfunnsverdier, og den glemmer at det har en stor verdi for samfunnet å ha tilgang til nettkapasitet som muliggjør tilknytninger innen rimelig tid, fordi dette igjen muliggjør klimatiltak og økt verdiskapning. Siden nettreguleringen ikke tar hensyn til helheten, skapes feilincitiver.

I dag premieres nettselskapene for å gjøre minst mulig. De premieres for å utsette investeringer i nettkapasitet, og de premieres for å ikke gjøre driftstiltak som kunne ha muliggjort flere tilknytninger. Men det er ingen som kan vente veldig lenge på å få tilgang til nok strøm.

Nettselskapenes tilknytningsplikt er reaktiv, og den dekker ikke opp de behovene som samfunnet har. Det tar ofte for lang tid å etablere kapasitet i transmisjonsnett og regionalt distribusjonsnett basert på konkrete kundebestillinger. Slik infrastruktur har meget lange ledetider (3-15 år). Både IEA og EU peker på forventningsbaserte nettinvesteringer som en nøkkel for omstillingen til lavutslipp. Dette er bl.a. omtalt i IEAs «*Electricity Grids and Secure Energy Transitions*»² og EUs «*Grids, the missing link - An EU Action Plan for Grids*». Også i Norge må vi investere i transmisjonsnett og regionalt distribusjonsnett basert på forventninger. Forventningsbaserte tilnærminger er rasjonelle for samfunnet, og det behøves en nettregulering som tilrettelegger for dette.

Klimautvalgets utredning «*Omstilling til lavutslipp. Veivalg for klimapolitikken mot 2050*» sier lite om strømmettet. Dette er en svakhet ved utredningen. Fordi elektrifiseringstiltak krever strømmett, kan mange viktige klimatiltak ikke gjennomføres og klimamål bli uoppnåelige uten tilgang til nok kapasitet fra strømmettet.

Med vennlig hilsen
Lede AS

Eivind Granne
Rammesvik

² <https://www.iea.org/reports/electricity-grids-and-secure-energy-transitions>